

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСВІТНІЙ ПАЗЛ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«Педагогіка - це мистецтво, і в теорії цього мистецтва є дуже багато такого, що обов'язково необхідно дізнатися людям, які виховують і навчають»

К.Д.Ушинський

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ – ІНТЕГРАЦІЯ В ЖИТТЯ

Інтегрований підхід у НУШ :

- Створює сприятливі умови для формування цілісного образу світу, прояву творчості дитини та вчителя;
- Дає свободу вибору теми, змісту, засобів, які використовуються в організації навчання молодших школярів;

Інтеграція – необхідна умова сучасного навчального процесу, її можлива реалізація в межах будь – якого навчального закладу здійснила б перехід цього закладу на новий рівень його розвитку.

Інтеграція – це процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більшої кількості систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, що набуває нових властивостей та взаємозв'язків між оновленими елементами системи.

Інтегроване навчання ґрунтується на комплексному підході. Межі між предметами стираються, а навчальний процес стає частиною загальної картини світу. Учителі заохочують учнів шукати зв'язок між дисциплінами, опиратися на вже набуті знання і навички з різних сфер.

Основними ідеями інтегрованого навчання є:

Особистісна спрямованість навчання (людина – головна цінність освітнього процесу).

Пріоритет основних мотивів у навчанні (спонукальні, внутрішні, зовнішні й організаційні).

Системність у навчанні.

Проблемність навчання.

Рефлексія діяльності.

Метою інтегрованого навчання є:

Формування в учнів цілісного світогляду про навколишній світ.

Активізація їхньої пізнавальної діяльності.

Підвищення якості засвоєння сприйнятого матеріалу.

Створення творчої атмосфери в колективі.

Виявлення в школярів здібностей та їх особливостей.

Підвищення інтересу до матеріалу, що вивчається.

Ефективність реалізації розвитку виховної функції навчання.

Формування навичок самостійної роботи з додатковою літературою, опорними словами та схемами.

ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАННЯ МАЄ ПЕВНІ ПІДСТАВИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ:

Наявність інтегрованих процесів у всіх сферах учнівської діяльності.

Природна потреба молодших школярів цілісно розпізнавати навколишній світ.

Створення сприятливих умов для реалізації особистісного навчання.

Необхідність усунення перевантаження учнів та дублювання навчального матеріалу.

Поглиблення всебічного вивчення конкретних предметів, фактів, явищ.

Зменшення кількості навчальних годин протягом тижня, вилучення їх для предметів розвивального циклу.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС АКТУАЛЬНЕ, ТОМУ ЩО, ДАЄ ЗМОГУ:

“спресувати” споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми, усунути дублювання у вивченні ряду питань;

ущільнити знання, тобто реконструювати фрагмент знань таким чином, щоб засвоєння вимагало якомога менше часу;

опанувати з учнями значний за обсягом навчальний матеріал, досягти цілісності знань;

залучати учнів до процесу здобуття знань;

формувати творчу особистість учня, його здібності;

**Переваги
інтегрова
ного
навчання:**

інтеграція поєднує навчальний процес

економить навчальний час

позбавляє від перевтоми

чіткіше розуміння мети кожного предмета в різних контекстах

глибше розуміння будь-якої теми завдяки її дослідженню через кілька точок зору

краще усвідомлення комплексного підходу, через який предмети, навички, ідеї та різні точки зору пов'язані з реальним світом

вдосконалення навичок системного мислення

сприяють розвитку усного і писемного мовлення, допомагають глибше зрозуміти лексичне значення слова, його естетичну сутність

сприяють розвитку образотворчих і музичних умінь і навичок

Інтеграція виконує ряд функцій у навчанні

**Методична
функція**

Формування в учнів сучасних уявлень про дисципліни

**Освітня
функція**

формування системності, пов'язаності окремих частин як системи, глибини, гнучкості усвідомленість пізнання

**Розвиваюча
функція**

формування пізнавальної активності, подолання інертності мислення, розширення кругозору

**Конструктивна
функція**

Вдосконалення змісту навчального матеріалу

Інтеграція в навчанні дає змогу учням:

полегшити процес засвоєння знань;

аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу;

навчитись формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити свою точку зору, аргументувати й дискутувати;

моделювати різні соціальні ситуації і збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації;

слухати іншу людину, поважати альтернативну думку, прагнути до діалогу;

вчитися будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати, шукати компроміси;

знаходити спільне розв'язання проблем, розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Реалізуючи інтегроване навчання, можна досягти таких результатів :

знання учнів набувають системності;

уміння стають узагальнюючими, сприяючи комплексному застосуванню знань, їхньому синтезу, перенесенню ідей та методів з однієї галузі науки до іншої;

посилюються світогляд на направленість пізнавальних інтересів учнів;

більш ефективно формуються переконання, досягається всебічний розвиток особистості;

інтегровані уроки сприяють інтенсифікації, оптимізації навчальної і педагогічної діяльності.

Способи створення програми інтегрованого навчання

***ІНТЕГРАЦІЯ НА РІВНІ
СПОСОБІВ ДІЙ (НАВИЧОК)
(діяльнісний підхід)***

**ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ
(тематичний підхід)**

Інтеграція навичок. Діяльнісний підхід (Інтеграція на рівні способів дій (навичок))

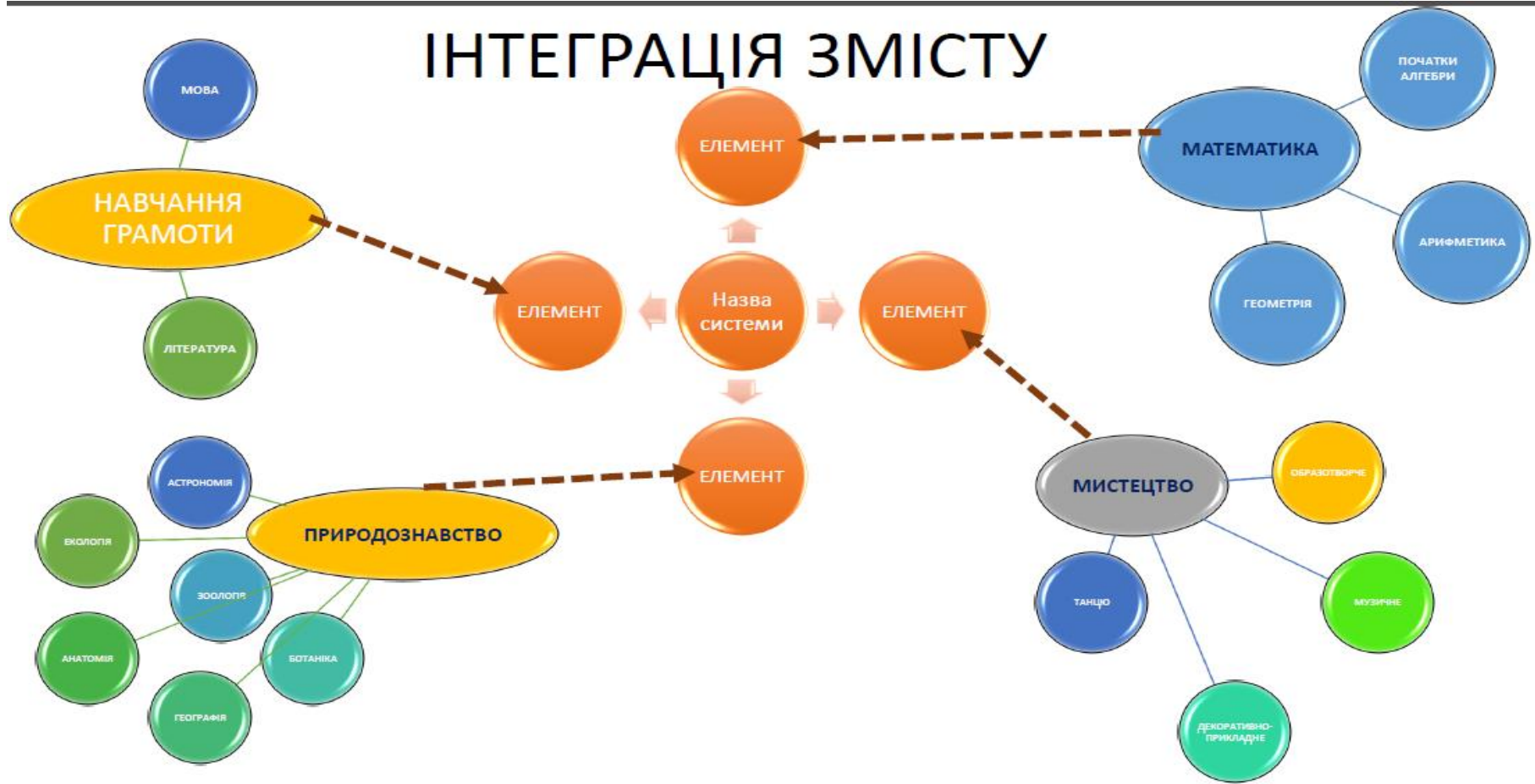
Формування навичок XXI століття:

- **критичне мислення і вирішення проблем:** прогнозування; висування гіпотез; порівняння і зіставлення; узагальнення; оцінка суперечливих ідей; вибір альтернативи; прийняття обґрунтованих рішень;
- **соціальні / комунікативні навички:** уважне слухання; повага до точки зору інших; розуміння думок інших; коректне донесення власної думки; співпраця з іншими в ході спільної роботи або ігор;
- **організаційні навички:** логічне вибудовування ідей; планування, як краще висловити розуміння (наприклад, у письмовій, усній, візуальній або драматичній формі); керування часом; створення гри в навчальних ситуаціях;
- **навички застосування:** використання раніше засвоєної інформації або навичок у новій ситуації (наприклад, дослідницькі навички, розуміння прочитаного, навички вимірювання)

Ці навички навчання є ключовими, які дозволяють учням опанувати навчальну програму. Вони також корисні в повсякденному житті і підсилюють підходи навчання двадцять першого століття.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ

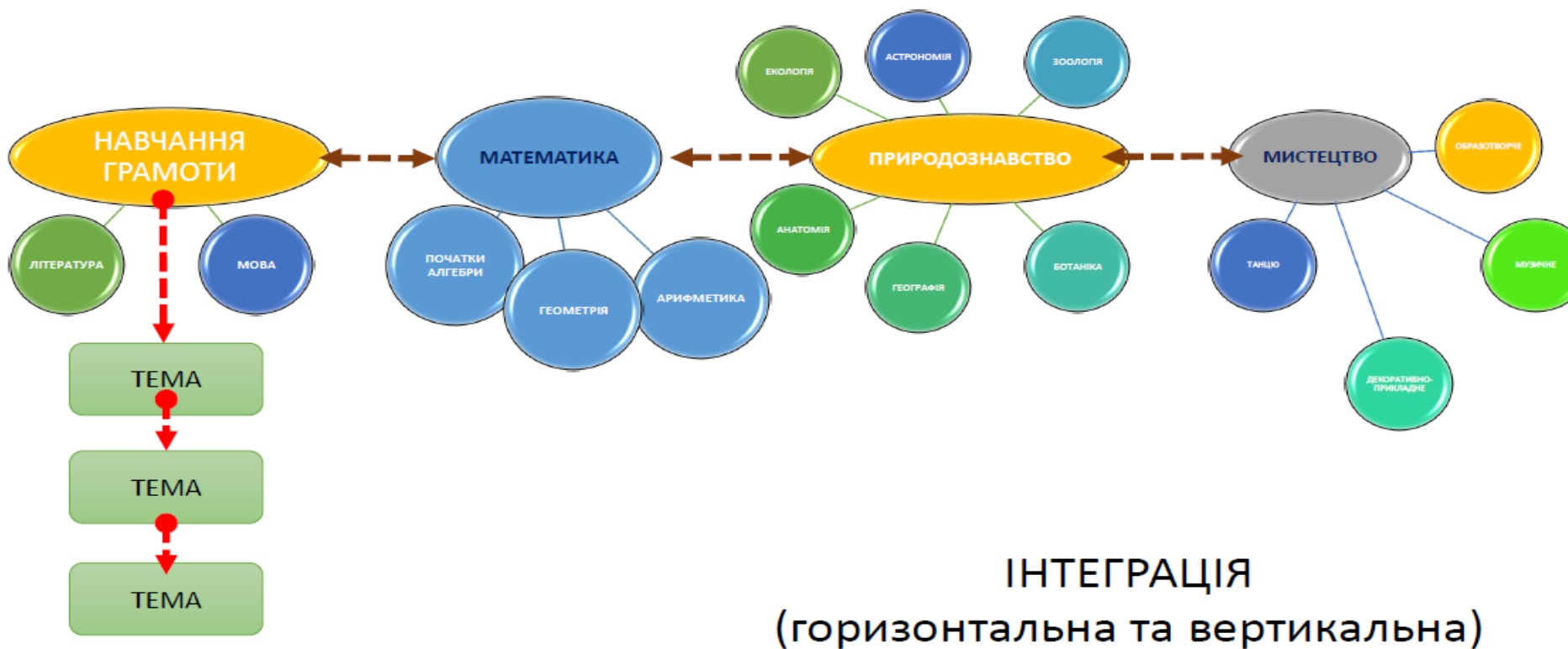
Для вертикальних міжпредметних зв'язків властиве вивчення поняття на одному уроці або в один часовий проміжок на різних уроках із використанням навчального матеріалу з різних предметів.

Наприклад, на уроці з літературного читання учні вивчають вірш про річку, на уроці образотворчого мистецтва малюють водні рослини, на уроках української мови опрацьовують правопис власних назв і, нарешті, на уроках природознавства досліджують тему про водойми України.

ВЕРТИКАЛЬНІ МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

*вивчення поняття на одному уроці (або в один часовий проміжок на різних уроках)
із використанням навчального матеріалу з різних предметів*

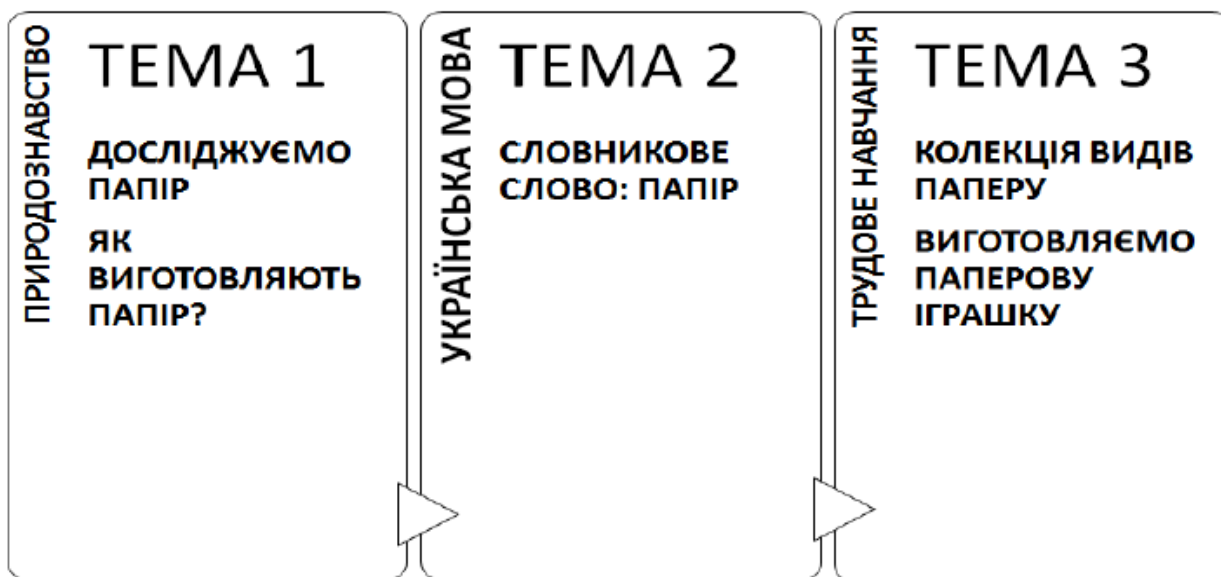

Для горизонтальних міжпредметних зв'язків властиве вивчення поняття на уроках різних предметів протягом певного часу (неодночасно). Наприклад, на уроках природознавства досліджують, як виготовляють папір, на уроках української мови проводять словникову роботу зі словом папір, на уроках трудового навчання створюють різні іграшки з паперу.

ГОРИЗОНТАЛЬНІ МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

*вивчення одного поняття на уроках
з різних предметів впродовж деякого часу (не одночасно)*

**Ми
використовуємо
такі форми
інтегрованого
навчання:**

- лабораторні заняття
- екскурсії
- практичні заняття
- інтегровані уроки
- інтегровані навчальні дні.
- уроки-конференції
- урок-театр,
- урок-екскурсія
- урок - казка
- урок-інтерв'ю
- подорожі
- дослідження
- тести, тренінги

Які предмети можна інтегрувати у початковій школі?

Літературне читання – «Я досліджую світ», Українська мова, Музичне мистецтво, Образотворче мистецтво;

Українська мова – літературне читання, «Я досліджую світ», Образотворче мистецтво, Основи здоров'я, Трудове навчання;

«Я досліджую світ» – Українська мова, Літературне читання, Образотворче мистецтво, Математика;

Образотворче мистецтво – Літературне читання, «Я досліджую світ», Українська мова, Музичне мистецтво;

Математика – Я досліджую світ, Дизайн і технології;

Яким має бути інтегрований урок у початковій школі?

Цікавим! Діти не мають нудьгувати, тому найпростіший та найдієвіший варіант – заняття в ігровій формі. Учні звикнуть до такої форми навчання, а у майбутньому в них буде менше проблем із переходом до більш складних занять.

Як організувати інтегрований урок у початковій школі?

Поєднання тем різних предметів чи навчальних курсів – це завжди цікаво, а у початковій школі – особливо. Таким чином діти вже змалечку розуміють, що навчання нерозривно пов'язане із життям, а знання, отримані у школі, точно знадобляться у майбутньому.

Інтегровані уроки можна класифікувати за такими ознаками:

За дидактичною метою

уроки засвоєння нових знань;

уроки формування практичних умінь і навичок;

уроки узагальнення і систематизації знань;

контрольні уроки

За етапами навчальної діяльності:

вступні уроки;

уроки первинного ознайомлення з матеріалом;

уроки формування понять, вивчення законів і правил;

уроки застосування знань на практиці;

уроки формування практичних умінь і навичок;

уроки повторення і узагальнення матеріалу.

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ МОЖУТЬ ПОДІЛЯТИСЯ ЗАЛЕЖНО ВІД:

➤ навчальних предметів, що інтегруються:

- урок української мови і мовлення з образотворчим мистецтвом;
- урок української мови і мовлення з «Я досліджую світ»
- урок української мови і мовлення музичним мистецтвом;
- урок української мови і мовлення з «Дизайн і технології»;

➤ визначення мети уроку:

- урок з автономними цілями;
- урок з домінуючими та супровідними цілями;

➤ місця проведення уроку:

- уроки, що проводяться у класній кімнаті;
- поза класом:
- урок у залі, музеї, на виставці; урок творчості серед природи;
- комплексна форма (класна у поєднанні з позакласною);

➤ тривалості уроку:

- академічний урок;
- спарений (два-три 45- чи 30-хвилинних уроки);

➤ кількості інтегрованих уроків:

- подвоєні (інтегрування змісту двох навчальних предметів);
- потроєні (інтегрування змісту трьох навчальних предметів).

Для ефективного проведення інтегрованих уроків необхідні наступні умови:

правильне визначення об'єкту вивчення, ретельний відбір змісту уроку;

високі професійні якості викладачів, що забезпечать творчу співпрацю викладачів і учнів при підготовці уроку;

включення самоосвіти учнів в навчальний процес;

використання методів проблемного навчання, активізація розумової діяльності на всіх етапах уроку;

продумане поєднання індивідуальних і групових форм роботи;

обов'язкове врахування вікових психологічних особливостей учнів.

НА ІНТЕГРОВАНИХ УРОКАХ ФОРМУЮТЬСЯ НАСТУПНІ КОМПЕТЕНЦІЇ :

-ціннісно-смислові (розуміння мети уроку, важливості вивчення теми);

загальнокультурні (культура мовлення, почуття патріотизму, історичні дані про рідне місто);

інформаційні (робота з комп'ютером, вміння самостійно підбирати необхідний матеріал);

комунікативні (вміння працювати в групах, вислуховувати, спілкуватися, лояльно відноситися до людей з іншою точкою зору).

Вимоги при підготовці до інтегрованого уроку:

правильно розуміти її роль в навчальному процесі.

• психологічно підготуватися до проведення уроку на інтегрованій основі.

• з'ясувати чи готові діти дидактично і психологічно до проведення таких уроків.

• визначити мотивацію інтегрованого уроку.

• уточнити, чи доцільно з даними предметами чи темами інтегрувати даний урок.

• продумати, як активізувати опорні зв'язки, що будуть синтезувати знання про явище в нових умовах.

• урок повинен бути практично спрямований, сприяти розширенню ерудиції і світогляду учнів.

**Алгоритм
оцінювання
діяльності
учнів на уроці :**

**глибина й міцність одержаних
ними знань;**

здатність до мислення;

**спроможність розуміти суть явищ,
робити висновки й узагальнення;**

**розуміння глибоких, а не
поверхневих зв'язків між
інтегрованими предметами.**

На інтегрованих уроках ми :

Досліджуємо

Світ такий великий, у ньому стільки всього цікавого, стільки всього треба дізнатися! То чому б не задовольнити дитячу жагу пізнання за допомогою цікавих дослідів? Робити їх нескладно, а учні будуть просто у захваті від дослідів, і від учителя.

Змагаємось

Влаштуємо тематичний брейн-ринг чи вікторину, запитання яких охоплюють матеріал інтегрованих предметів. Або ж створюємо проект, використовуючи знання, отримані на інтегрованому уроці, наприклад, лепбук, присвячений космосу.

Граємо

А як же ж без гри? Адже саме завдяки їй діти менше втомлюються та краще сприймають нову інформацію. А на інтегрованих уроках її буде дуже багато!

Творимо

Інтеграція – це завжди щось незвичайне та цікаве, це те, що дає величезний простір для творчості та можливість поглянути на звичні речі з іншого боку.

Стаємо ближче до учнів!

Інтегроване навчання дозволяє поглянути на навчальний матеріал по-новому, допомагає побачити зв'язок шкільних предметів із реальним життям. Діти розуміють наскільки важлива їх думка. Вони самі обирають цікаву тему та форми роботи, які їм подобаються найбільше.

Інтегрований урок з Я досліджую світ, математики та розвитку зв'язного мовлення у 1 класі

**Тема: Вода. Властивості води. Бережливе ставлення до води.
Додавання, віднімання в межах 10**

Розвиток зв'язного мовлення

Вправа очікування:

-Діти, а що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку? Яким він має бути?

-Якими повинні бути діти на уроці? (повторення правил класу)

Сприймання матеріалу.

Перегляд відео «Подорож хмаринки»

Із чого утворюється водичка?

Перед вами чотири хмаринки (перегляд). Чому їх чотири? Чотири пори року.

У вас на партах є краплинки. Розфарбуйте краплинки і приклейте до тієї хмаринки, яка вам сподобалась і чому. Обґрунтуйте.

Інтегрований урок з Я досліджую світ, математики та розвитку зв'язного мовлення у 1 класі

**Тема: Вода. Властивості води. Бережливе ставлення до води.
Додавання, віднімання в межах 10**

Я досліджую світ

Робота в зошитах

1. В чому ви бачите воду?
2. В яких овочах найбільше води? Обведіть цей овоч.
3. Відгадати загадку. Записати слово (бурулька)

Інтегрований урок з Я досліджую світ, математики та розвитку зв'язного мовлення у 1 класі

**Тема: Вода. Властивості води. Бережливе ставлення до води.
Додавання, віднімання в межах 10**

Я досліджую світ

Дослід 1

Наливаємо воду у посудину різної форми. Вода приймає форму тої посудини, куди вона налита.

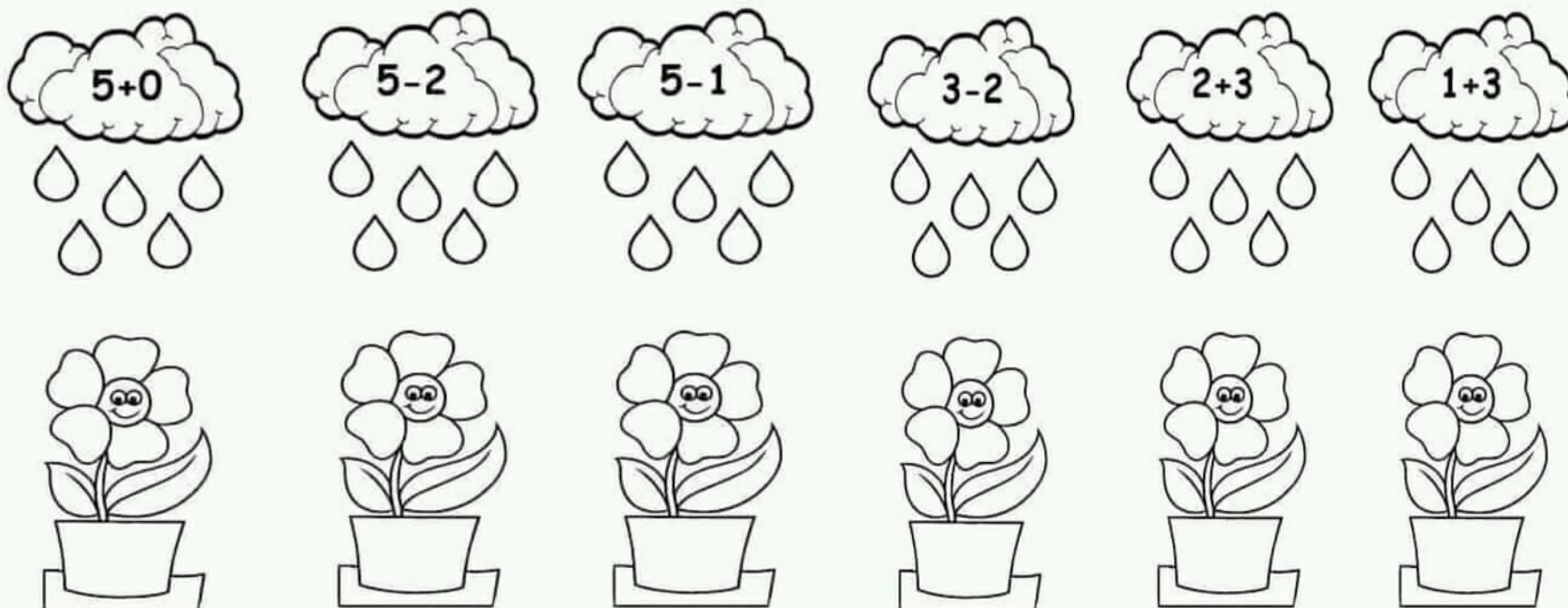
Висновок : вода не має форми.

Інтегрований урок з Я досліджую світ, математики та розвитку зв'язного мовлення у 1 класі

**Тема: Вода. Властивості води. Бережливе ставлення до води.
Додавання, віднімання в межах 10**

Робота з математики:

1. Розв'язати приклади і зафарбувати скільки краплинок впаде на квіточку.

Тематичне навчання

Тематичне навчання – це навчання на основі інтеграції змісту навчального матеріалу з різних навчальних дисциплін навколо однієї теми. В Україні впроваджуються різні моделі тематичного навчання в початковій школі.

За цими моделями тема вивчається впродовж:

дня – тематичний день;

тижня – тематичний тиждень;

декілька тижнів – тематичний блок.

За такою моделлю учні вивчають навчальний матеріал, об'єднаний тематично, впродовж одного тижня. Акцент робиться на інтеграції навчальних дисциплін на змістовому, операційно-діяльнісному та ціннісно-смісловому рівнях. Учитель самостійно визначає зміст та послідовність вивчення тем, характер і рівень інтеграції навчального матеріалу з різних навчальних дисциплін.

План інтегрованого дня «Зима-білосніжка».

Літературне читання. Урок позакласного читання на тему «Зима»

Мета: вчити дітей свідомо, правильно, виразно читати вголос і мовчки; формувати вміння аналізувати художні твори, висловлювати своє ставлення до прочитаного, вчити працювати в групі.

Українська мова. Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання твору-мініатюри «Зима»

Мета: збагачувати словниковий запас дітей з теми «Зима»

Математика. Повторення і закріплення вивченого.

Мета: вдосконалювати обчислювальні навички учнів шляхом розв'язування прикладів та задач; виробляти навички самостійної роботи.

Образотворче мистецтво. Виготовлення ялинкових прикрас.

Мета: розвивати фантазію, творчість, естетичні смаки школярів.

Я досліджую світ. Мета: ознайомити дітей з особливостями погоди взимку, вчити дітей одягатися відповідно до погоди, сприяти засвоєнню знань про безпеку під час прогулянок та розваг;

Тематичний тиждень

Як обрати тему тижня ?

1. Чи цікава ця тема дітям ?

2. Ця тема дозволяє досягнути очікуваних результатів освітньої програми? Типової

3. Чи можуть першокласники опанувати цю тему?

4. Як ця тема пов'язана з реальним життям дітей?

5. Як тема співвідноситься з порами року, святами, традиціями, подіями?

Вчитель може формувати тему у вигляді проблемного запитання на які діти шукатимуть відповідь впродовж тижня.

Наприклад.

- Чи може рости каміння?

(розрізнення об'єктів живої і неживої природи)

- Чи п'ють риби воду?

(обговорення ознак організмів)

- Чому деякі тварини виглядають однаково, а деякі – ні ?

(обговорення спільних рис тварин, видової різноманітності)

Тематичний тиждень "Професії" у 1 класі НУШ

- ❖ діти записують назви професій та дізнаються про них геть усе,
- ❖ вчать читати короткі тексти про різних спеціалістів;
- ❖ демонструють професійну діяльність під час театралізацій або спортивних ігор;
- ❖ розв'язують задачі на додавання та стосуються виробництва;
- ❖ здійснюють різні вимірювання;
- ❖ розрізняють рукотворні та природні об'єкти;
- ❖ роблять тематичні саморобки, малюнки;
- ❖ дізнаються, у чому цінність конкретної професії для громади, та виявляють власні уподобання і захоплення.

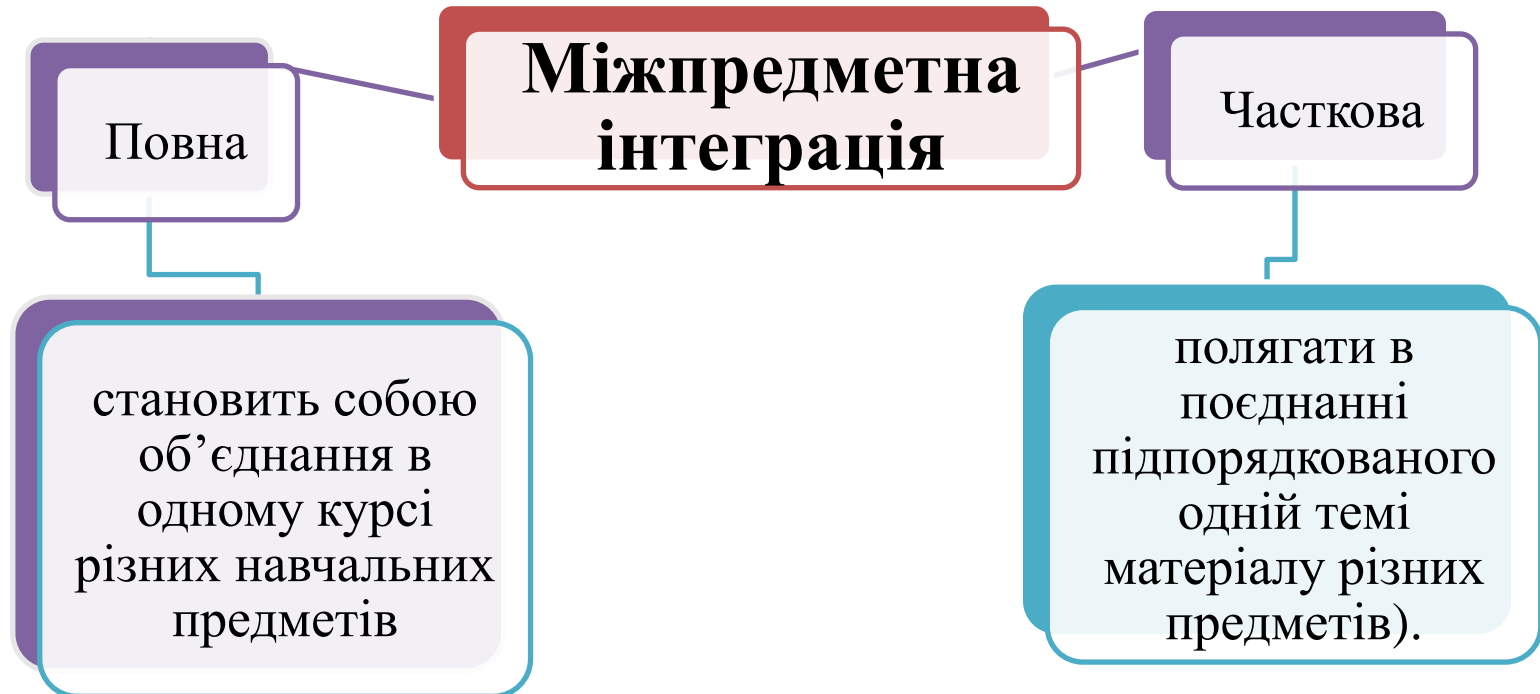
Дні інтеграції

Під Днем інтеграції ми розуміємо навчально-виховний захід, який призначено для інтеграції змісту знань з різних предметів на основі однієї теми. Таких днів інтеграції у нашій школі дев'ять:

- “Здорова дитина – здорова нація”;
- “Моя країна – рідна Батьківщина”;
- “Я Українець і цим пишаюся”;
- “Добро починається з тебе”;
- “Успішне майбутнє творимо сьогодні”;
- “Театральне мистецтво як засіб творення особистості”;
- “Духовний скарб українського народу – запорука єдності нації”;
- “Екологія природи через екологію душі”;
- “Родина – найвища цінність на Землі”.

Міжпредметні зв'язки

«**Міжпредметні зв'язки** — педагогічна категорія для позначення інтеграційних відносин між об'єктами, явищами та процесами реальної дійсності, що знайшли своє відображення у змісті, формах і методах навчально-виховного процесу й виконують освітню, розвивальну та виховну функції в їхній органічній єдності».

Міжпредметні зв'язки

Міжпредметні зв'язки «Математика + Я досліджую світ + Літературне читання»

Використання творів літератури

5. Хто зображений на малюнку, розташованому зліва? Що вище за Вінні Пуха? Хто нижче? Розкажи, що ти бачиш на малюнку справа, використовуючи слова: праворуч, ліворуч, посередині, над, під, на, поряд.

Взаємне розміщення предметів

Інформація про флору і фауну планети

4. Полічи звірів. Скільки їх? Полічи пташок. Скільки їх? Полічи дерева. Скільки їх?

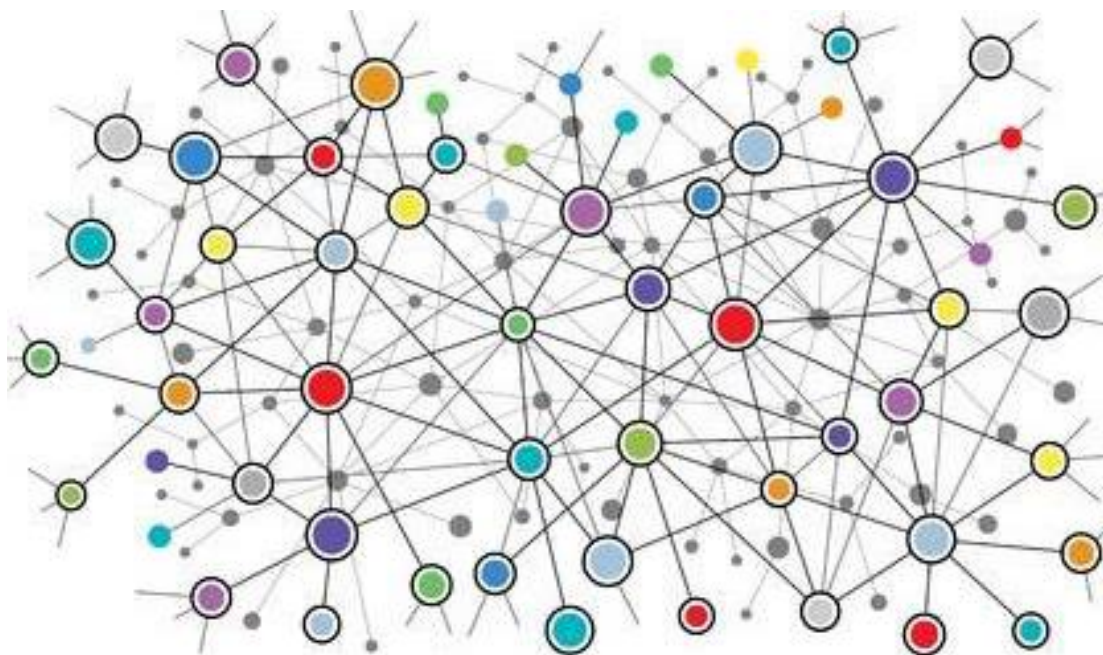

Лічба предметів. Кількісна лічба

У сюжетах математичних завдань можна використовувати інформацію про флору і фауну нашої планети; інформацію із суспільного життя нашої країни; змістові аспекти творів літератури.

Бінарні уроки

Бінарні уроки - одна з форм реалізації міжпредметних зв'язків та інтеграції знань з кількох предметів. це нетрадиційний вид уроку. Бінарні уроки дозволяють інтегрувати знання з різних областей для вирішення однієї проблеми, дають можливість застосувати отриманні знання на практиці.

Бінарні уроки

- служать засобом підвищення мотивації навчання, тому, що створюються умови для практичного застосування знань;
- розвивають навички самоосвіти, тому, що велику частину підготовки до уроку учні здійснюють самостійно і в позаурочний час;
- розвивають аналітичні здібності і винахідливість;
- володіють величезним виховним потенціалом;
- на бінарних уроках відбувається перенос уміння в нові області, що не вивчалися раніше.

Бінарні уроки

Приклади тем бінарних уроків у 4 класі:

Україна на карті світу. Карта України (Я досліджую світ). Науковий опис річки Дніпро (розвиток мовлення авт. Вашуленко, Дубовик). Україна – моя Батьківщина. Створення тематичної композиції, побудова композиції, плановість, колорит (образотворче мистецтво авт. Калініченко). («Тематичний день»)

Олена Пчілка «Котова наука» (літературне читання авт. Савченко). Мудрий кіт. Створення за вибором графічної, живописної, скульптурної композиції «Мудрий кіт». Зображення тварин у статиці або в русі. Дотримання пропорцій (образотворче мистецтво авт. Калініченко)

ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ НА МІЙ ПОГЛЯД ПОЛЯГАЮТЬ У ТОМУ, ЩО ВОНИ :

- **сприяють підвищенню мотивації навчання, формування пізнавального інтересу учнів;**

- **сприяють розвитку мовлення, формування вміння учнів порівнювати, узагальнювати, робити висновки, знімають перенапруження;**

- **дозволяють врахувати досвід школяра, урізноманітнити методи і прийоми роботи, уникнути повторів одних і тих же знань в різних навчальних предметах, і тим самим зменшити витрати дитини на освоєння знань які не тільки поглиблюють уявлення про предмет, розширюють кругозір, а й сприяють формуванню різнобічно розвиненої, гармонійно і інтелектуально розвиненої особистості.**

ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ ПЕРЕД ІНШИМИ

Світ, що оточує дітей, пізнається ними в різноманітті і єдності.

Інтегровані уроки розвивають потенціал дітей, спонукають до активного пізнання навколишньої дійсності, до осмислення і знаходження причинно-наслідкових зв'язків, до розвитку логіки, мислення; вони сприяють розвитку мови, формуванню вміння порівнювати, узагальнювати, робити висновки.

Форма проведення інтегрованих уроків нестандартна, захоплююча.

Використання різних видів роботи підтримує увагу учнів на високому рівні, що дозволяє говорити про розвиваючу ефективність таких уроків.

Інтеграція дає можливість для самореалізації, самовираження, творчості учителя, що зрештою сприяє розвитку його учнів.

ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ І ВКЛЮЧЕННЯ В НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ВПРАВ НА УРОКАХ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДАЛО ТАКІ РЕЗУЛЬТАТИ:

інтеграція навчальних предметів дозволила розширити рамки предметів, що викладаються;

використання різних видів роботи підтримує увагу учнів на високому рівні, що дозволяє говорити про розвиваючу ефективність таких уроків;

підвищився пізнавальний інтерес учнів, що проявляється у бажанні активної і самостійної роботи на уроці і в позаурочний час;

змінився рівень інтелектуальної діяльності, що забезпечується розглядом навчального матеріалу з позиції різних предметів;

зміни в емоційному розвитку учнів, які ґрунтуються на залученні музики, живопису, ліплення, літератури і так далі;

відбувається включення дітей в творчу діяльність, результатом якої можуть бути їх власні вірші, малюнки, панно, вироби, що є відображенням особистого відношення до тих або інших явищ і процесів.

Так звані гібридні форми навчання – змішане навчання, інтегровані уроки – виявилися надзвичайно актуальними та дієвими в освіті. Поєднання вже знайомого і чогось нового чи навіть абсолютно різних між собою предметів дає змогу побачити учню точки перетину, втілити теоретичне у практичному, поєднати те, що в житті й так поєднане.

